

Use of information from open sources by Ukrainian enterprises

Danylo Kovalenko

State University "Kyiv Aviation Institute", Kyiv
<https://orcid.org/0009-0001-0766-3056>

Abstract. The results of a study examining the current state of open source information use by Ukrainian enterprises are presented. An analysis of methods and information-analytical tools for obtaining open information is conducted. The scope of information technology implementation at Ukrainian enterprises for 2022-2025 is quantified.

Keywords: information, information and communication technologies, open sources, information and analytical tools.

Використання інформації з відкритих джерел підприємствами України

Данило Коваленко

Державний університет "Київський
авіаційний інститут", м. Київ
<https://orcid.org/0009-0001-0766-3056>

Анотація. Представлено результати дослідження стану використання інформації з відкритих джерел підприємствами України. Здійснено аналіз способів та інформаційно-аналітичних інструментів можливого отримання відкритої інформації. Кількісно оцінено обсяги впровадження інформаційних технологій на підприємствах України впродовж 2022–2025 років.

Ключові слова: інформація, інформаційно-комунікаційні технології, відкриті джерела, інформаційно-аналітичні інструменти.

Сучасний інформаційний простір являє собою багатокomпонентне середовище інформаційних мереж і технологій, які обслуговують різноманітні сфери діяльності людини. Інформаційні ресурси створюються і акумулюються в розгалуженій мережі баз даних, архівів, репозитаріїв, в системах інформаційно-комунікаційної інфраструктури галузевого і регіонального призначення.

Потужне значення для економіки будь-якої країни нині мають відкриті інформаційні ресурси, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність діяльності підприємств і організацій.

Сучасною тенденцією міжнародних інформаційних потоків є те, що вони прозорі, відкриті і в переважній своїй більшості узгоджуються з міжнародними нормами, а також стандартам оброблення та поширення інформації.

За інформацією European Data Portal світовий ринок відкритих даних в Європі у 2020 році оцінювався в 184 мільярди євро і, за прогнозами, може досягти у 2025 році до 334,21 мільярда євро [1].

Згідно з вимогами Конституції України, забезпечення права громадян користуватися відкритою науково-технічною, соціально-економічною та іншою інформацією сприяє підвищенню їх ділової і суспільної активності. Водночас для отримання релевантних даних необхідно мати чітко налагоджені процеси збору, зберігання та обробки інформації. Накопиченню й поширенню інформаційних ресурсів у бізнес-середовищі сприяє розвиток інформаційних технологій, що додає йому відкритості.

Прикладами способів отриманні інформації, доступної для усіх зацікавлених користувачів, є: портал відкритих даних Уряду України (data.gov.ua); платформа “Дія. Відкрита влада”; Державна служба статистики України; Open Data Portal Європейського Союзу (data.europa.eu); Світовий банк (World Bank Open Data); система публічних закупівель “ProZorro”; платформа аналітики і візуалізації “YouControl”; Глобальна база даних ООН (UNData) та інші. Окремі види інформації є вільно доступними з чат-ботів, наприклад: месенджера Telegram з чат-боту OpenDataUa, де можна знайти інформацію щодо компаній, осіб, авто, нерухомості; SaveEcoBot – надає інформацію щодо чистоти повітря в містах України; PatentBot дає можливість отримати назву торгової марки товарів в окремих країнах світу, у тому числі в Україні, а також зареєструвати нову торгову марку.

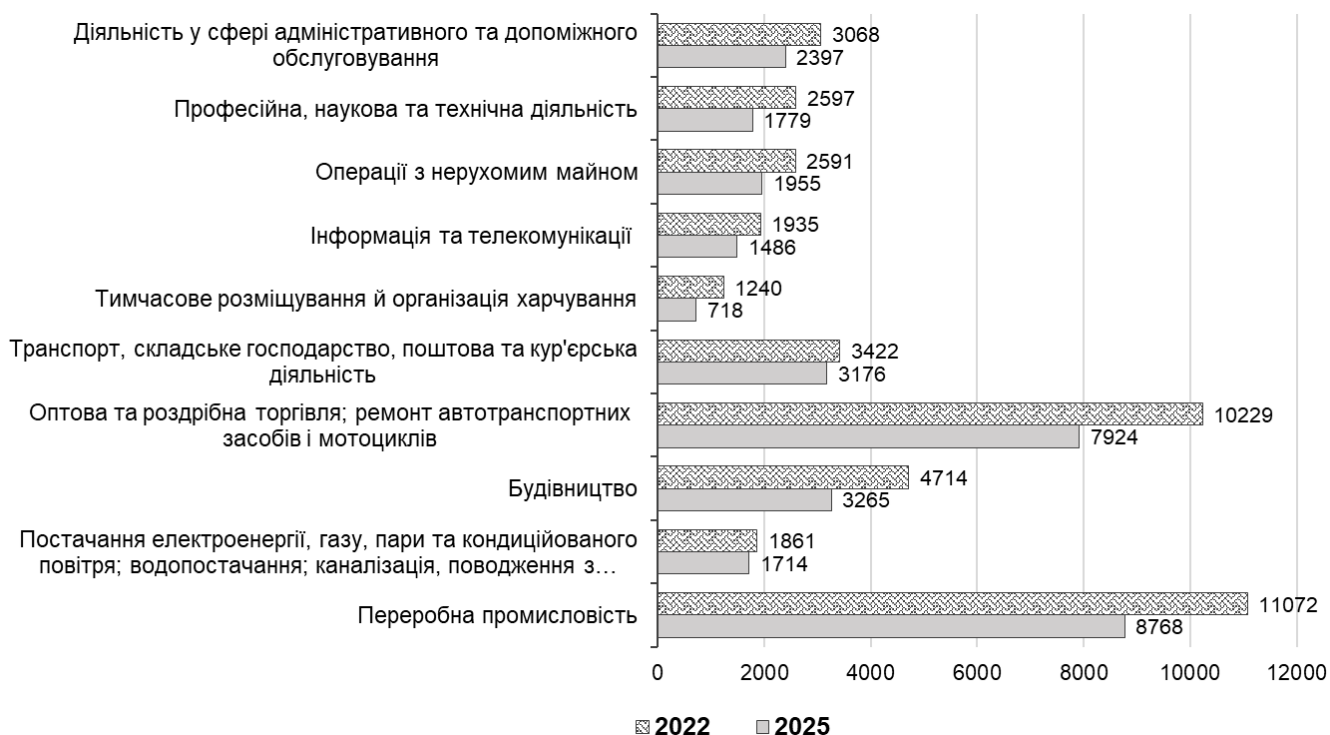


Рис. 1. Кількість підприємств, які мали доступ до мережі Інтернет у 2022 і 2025 роках, за видами економічної діяльності
Джерело: сформовано за даними Держстату України.

За даними Держстату, в Україні понад 80% підприємств в галузях економіки нині мають вільний доступ до мережі Інтернет й, отже, доступ до відкритих даних. Кількість таких підприємств у 2022 році (тобто у довоєнний період) становила 42785 одиниць. За період активних бойових дій 2022–2025 рр. частина підприємств була зруйнована або припинила свою діяльність, тому й загальна кількість підприємств з вільно доступним Інтернетом у 2025 році зменшилася на 22,4% (до 33218 одиниць) [2]. Кількість підприємств у розрізі секторів економіки представлена на рис. 1.

Результати аналізу (рис. 1) свідчать, що майже всі сектори економіки зазнали значних втрат щодо кількості підприємств з доступом до Інтернету, зокрема: з тимчасового розміщення і організації харчування (-42,1%); професійної, наукової та технічної діяльності (-31,5%); будівництва (-30,7%); операцій з нерухомим майном (-24,5%); інформації та телекомунікацій (-23,2%); оптової та роздрібною торгівлі (-22,5%); діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (-21,9%); переробної промисловості (-20,8%).

Відкрита інформація передбачає доступність і дозвіл масового користування нею. Однак в реальності доступ до інформації не завжди буває вільним для всіх громадян і не всіх працівників підприємств. Так, кількість зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет на усіх вищезгаданих підприємствах, у 2025 році становила 1321320 осіб, що більше, ніж у 2022 році на 19,5%. Проте це менше половини від загальної чисельності зайнятих на цих підприємствах – 42,7%.

Сучасний розвиток інформаційних технологій дає можливість застосовувати багато інформаційно-аналітичних інструментів для отримання інформації з відкритих джерел, які корисні як для виробничих підприємств, так і для їхніх клієнтів або споживачів продукції. До таких інструментів можна віднести:

- *мобільні додатки для клієнтів*, через які надається достовірна і безпечна інформація в короткий термін. В Україні 2025 року 3,9% підприємств, від загальної їх кількості, впровадили мобільні додатки для комунікації зі споживачами та клієнтами;

- *вебсайт* – важливий інструмент комунікації споживачів (клієнтів) з підприємством, де вони можуть отримати інформацію “з перших рук”. У 2025 році понад 48% українських підприємств мали вебсайти;

- *соціальні медіа*, що використовуються підприємствами, дають можливість проводити моніторинг ринку, контролювати конкурентів, швидко реагувати на запити споживачів. За даними Держстату України, впродовж 2018–2025 років близько 30% усіх підприємств використовувати соціальні медіа;

– *програмне забезпечення для бізнесу*: ERP (Enterprise Resource Planning), CRM (Customer Relationship Management) та BI (Business Intelligence). Ці програми призначені для автоматизації та інтеграції бізнес-процесів підприємств, збирання, зберігання та аналізування інформації, керування машинами та складними пристроями. Частка підприємств, які використовують таке програмне забезпечення для бізнесу, у 2025 році становила: ERP – 16,7% від загальної кількості підприємств; CRM – 8,7%; BI – 4,7% [2];

– *обмін даними в електронному вигляді з постачальниками або клієнтами в ланцюгу постачання* – 2025 року здійснювали 21,3% підприємств;

– *аналіз “великих даних”* – проводили 17,6% підприємств (2025 р.);

– *придбання послуг хмарних обчислень* – здійснювали 15,9% підприємств (2025 р.);

– *використання технологій штучного інтелекту* (зокрема: технології проведення аналізу писемної мови; перетворення усної мови у машиночитаний формат; генерація писемної або усної мови; ідентифікація об’єктів або осіб на основі зображень або відео; машинне навчання для аналізу даних; автоматизація робочих процесів, що допомагають у прийнятті рішень; забезпечення фізичного руху машин шляхом спостереження за оточенням). Цей інструмент у 2025 році застосовували 4,6% українських підприємств.

Важливо також відмітити потенціал інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що дають можливість збирати доступну інформацію щодо стану навколишнього середовища для вжиття заходів його збереження. Так, для зменшення споживання енергії ІКТ застосовували 12,8% підприємств, а для зменшення кількості матеріалів у виробництві та збільшення використання вторинної сировини – 7,5% підприємств від їх загальної кількості (2025 р.) [2].

Таким чином, інформація з відкритих джерел дуже важлива для ефективної діяльності підприємств у різних сферах: для здійснення маркетингових досліджень; для управління та організації процесів ділового адміністрування; у виробничих процесах та логістиці; для безпеки інформаційно-комунікаційних технологій; для бухгалтерського обліку, контролю, управління фінансами; в наукових дослідженнях і розробках, інноваційній діяльності тощо.

Для споживачів продукції або послуг корисність зібраної інформації з відкритих джерел полягає в безпечності, прозорості та обґрунтованості вибору.

Список використаних джерел

1. Open Data Impact. European data. (2020). URL: <https://data.europa.eu/en/publications/open-data-impact> (звернення 30.10.2025).

2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. Розділ: Інформаційне суспільство. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (звернення 31.10.2025).